

Formalnoprprawne uwarunkowania wsparcia finansowego dla grup producentów rolnych

<https://doi.org/10.33141/po.2009.78.10>

Przeгляд Organizacji, Nr 7/8 (834/835), 2009, ss. 42-44
www.przeглядorganizacji.pl
Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa (TNOiK)

Witold Goszka

Wprowadzenie

Konstruując mechanizmy finansowania wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej w ramach perspektywy budżetowej 2007-2013, przewidziano także pomoc finansową dla grup producentów rolnych. Fakt ten znalazł swoje odzwierciedlenie w opracowanym i zatwierdzonym do realizacji krajowym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013). Wsparcie finansowe dla grup producentów rolnych znalazło się w osi priorytetowej nr 1 (tzw. osi gospodarczej), zatytułowanej „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego” jako działanie szczegółowe nr 10. Działanie to ma na celu wzmocnienie struktury instytucjonalnej w sektorze pierwotnej produkcji rolnej poprzez zachęcanie producentów rolnych do tworzenia grup i współpracy w ich ramach. W szczególności chodzi o dostosowanie produkcji prowadzonej w gospodarstwach członków grup producentów rolnych do wymogów rynkowych, wspólne wprowadzanie towarów do obrotu (koncentracja podaży) i wspólne informowanie o produktach.

Celem niniejszego artykułu jest próba przedstawienia i uporządkowania prawnych uwarunkowań wsparcia finansowego dla grup producentów rolnych w Polsce. Treść artykułu opiera się głównie na analizie aktów prawnych z zakresu prawa wspólnotowego i krajowego oraz na informacjach publikowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Prawne warunki tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych

Jak wspomniano wcześniej, źródłem regulacji prawnych dla grup producentów rolnych jest prawodawstwo wspólnotowe i krajowe. Nadzającym aktem prawnym regulującym proces tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych jest Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw. Do końca 2008 r. ustawę pięciokrotnie znowelizowano, dostosowując ją tym samym do zmieniających się przepisów prawa wspólnotowego. Ustawa określa zasady organizowania się producentów rolnych w grupy producentów i ich związki oraz zasady i warunki udzielania ze środków publicznych

pomocy finansowej związanej z ich organizowaniem i funkcjonowaniem.

W świetle zapisów ustawy w grupy producentów rolnych mogą się organizować osoby fizyczne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby prawne prowadzące gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub prowadzące działalność rolniczą w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Ustawa nie precyzuje formy organizacyjno-prawnej, w jakiej grupa producentów rolnych ma powstać, zastrzega tylko wymóg posiadania osobowości prawnej. Uzyskanie statusu przedsiębiorcy przez utworzenie i zarejestrowanie podmiotu gospodarczego, który będzie miał osobowość prawną, stanowi warunek wstępny ubiegania się o status grupy producentów rolnych.

Grupa producentów rolnych może prowadzić działalność jako przedsiębiorca, mający osobowość prawną, pod warunkiem, że:

- została utworzona przez producentów jednego produktu rolnego lub grupy produktów;
- działa na podstawie statutu lub umowy (tzw. aktu założycielskiego);
- składa się z członków, udziałowców lub akcjonariuszy, z których żaden nie może mieć więcej niż 20% głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników;
- przychody ze sprzedaży produktów lub grup produktów wytworzonych w gospodarstwach członków grupy stanowią więcej niż połowę przychodów grupy ze sprzedaży produktów lub grup produktów, dla których grupa została utworzona;
- określi obowiązujące członków grupy zasady produkcji, w tym dotyczące jakości i ilości produktów lub grup produktów oraz sposoby przygotowania produktów do sprzedaży.

Czynnością, która formalnie rozpoczyna proces tworzenia grupy, jest podpisanie aktu założycielskiego, który powinien określać:

- zasady przyjmowania do grupy nowych członków oraz występowania członków z grupy (minimalny okres członkostwa, który liczy się od dnia wydania decyzji, nie może być krótszy niż trzy lata działalności grupy, a informacja o zamiarze wystąpienia z grupy powinna być złożona na piśmie, co najmniej na 12 miesięcy przed końcem danego roku działalności grupy);
- zasady zbywania akcji lub udziałów w spółce akcyjnej lub spółce z ograniczoną odpowiedzialnością;

- wymóg przynależności tylko do jednej grupy w zakresie danego produktu lub grupy produktów;
- wymóg sprzedaży przez członków grupy całości produktów lub grupy produktów za pośrednictwem grupy oraz odstępstwa od tej zasady;
- zasady dostarczania przez członków grupy informacji dotyczących wielkości sprzedaży i cen uzyskiwanych za produkty, z uwagi na które grupa została powołana, a są sprzedawane poza grupą;
- zasady tworzenia i wykorzystania funduszu specjalnego, jeżeli będzie on utworzony;
- sankcje wobec członka grupy, który nie wypełnia nałożonych na niego obowiązków.

Warunkiem formalnym powstania grupy jest jej zarejestrowanie w tzw. rejestrze grup prowadzonym przez marszałka województwa, właściwego ze względu na siedzibę grupy. Rejestracja następuje w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej na wniosek związanej grupy. Wniosek o rejestrację grupy powinien zawierać następujące elementy:

- nazwę i siedzibę grupy,
- dane osobowe osób upoważnionych do reprezentowania grupy zgodnie z jej aktem założycielskim,
- oznaczenie produktu lub grupy produktów,
- listę członków grupy,
- wypis z rejestru sądowego dotyczący grupy,
- akt założycielski grupy,
- plan działania grupy, zgodny z aktem założycielskim, opracowany na okres 5 lat,
- oświadczenia członków grupy o prowadzeniu gospodarstwa rolnego lub działu specjalnego produkcji rolnej.

Zadania marszałka województwa są zadaniami z zakresu administracji rządowej, a organem wyższego stopnia w tym zakresie jest minister właściwy do spraw rolnictwa. Marszałek województwa jest zobowiązany także do prowadzenia rejestru grup. Rejestr jest jawny, a grupa jest obowiązana do informowania marszałka województwa o każdej zmianie danych zawartych w rejestrze.

Działalność grupy producentów rolnych podlega nadzorowi marszałka województwa. Każda zarejestrowana grupa składa marszałkowi województwa roczne sprawozdanie finansowe, w terminie 6 miesięcy od upływu roku jej działalności. Marszałek, w ramach sprawowanego nadzoru, jest uprawniony do przeprowadzania kontroli, w zakresie spełniania przez grupę warunków określonych w przepisach. Czynności kontrolne są wykonywane przez osoby mające imienne upoważnienie. Osoby upoważnione do wykonywania czynności kontrolnych mają prawo do wstępu na teren nieruchomości należących do grupy, żądania pisemnych lub ustnych informacji związanych z przedmiotem kontroli, wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, sporządzenia z nich odpisów, wyciągów lub kserokopii oraz zabezpieczania tych dokumentów.

Grupy producentów rolnych danego produktu lub grupy produktów, w celu reprezentowania swoich interesów, mogą organizować się w związki grup producentów rolnych. Taki związek może zostać utworzony:

- przez grupy producentów rolnych jednego produktu lub grup produktów, przy czym grupy producentów nie są członkami innego związku grup producentów tych samych produktów lub grup produktów,

- do realizacji następujących celów:
  - ✓ organizowania i koordynowania zaopatrzenia w środki produkcji,
  - ✓ organizacji i koordynacji zbywania produktów lub grupy produktów, będących przedmiotem działalności gospodarczej grup,
  - ✓ przechowywania i przygotowywania do obrotu produktów lub grupy produktów oraz ich wstępnego przetwarzania,
  - ✓ reprezentowania zrzeszonych grup wobec organów samorządowych i organów administracji państwowej,
  - ✓ promowania efektywnych metod produkcji i jakości oraz dostosowania produkcji do wymogów rynku przez informowanie oraz doradzanie grupom i ich członkom,
  - ✓ promowania technologii produkcji korzystnych dla środowiska,
  - ✓ prowadzenia analiz rynku oraz szkolenia producentów,
  - ✓ prowadzenia, za zgodą grup, ich obsługi prawnej i księgowej.

O spełnieniu lub niespełnieniu warunków do utworzenia związku grup rozstrzyga minister właściwy do spraw rolnictwa i w drodze decyzji administracyjnej dokonuje (lub nie dokonuje) wpisu do rejestru związków. Minister właściwy do spraw rolnictwa prowadzi także rejestr związków grup producentów rolnych.

Wykaz produktów i grup produktów, dla których mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalną roczną wielkość produkcji towarowej oraz minimalną liczbę członków grupy producentów rolnych został określony na mocy Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 kwietnia 2008 r. Przedmiotowe rozporządzenie określa 35 grup produktów, dla wytwarzania których mogą być tworzone grupy producentów rolnych. Ponadto, w rozporządzeniu, dla każdej z grup produktów określono minimalną roczną wielkość produkcji towarowej oraz minimalną liczbę członków grupy producentów rolnych.

Zasady udzielania pomocy finansowej

Szczegółowe zasady pomocy finansowej dla grup producentów rolnych określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Grupy producentów rolnych”, objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Co do zasady, pomoc jest udzielana grupie producentów rolnych, która:

- prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jest wpisana do rejestru grup producentów rolnych, zgodnie z przepisami ustawy o grupach producentów rolnych,
- została utworzona ze względu na produkty lub grupę produktów, z wyłączeniem owoców i warzyw oraz owoców i warzyw przeznaczonych dla przetwórstwa,
- otrzymała numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Pomoc jest udzielana według kolejności otrzymania wniosków przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Wniosek składa się w terminie 6 miesięcy od dnia wpisu grupy do rejestru do właściwego ze względu na siedzibę grupy dyrektora oddziału regionalnego agencji. Decyzja w sprawie przyznania pomocy jest wydawana w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy. Wniosek o przyznanie pomocy powinien zawierać następujące informacje:

- numer identyfikacyjny,
- nazwę i siedzibę grupy,
- dane osób upoważnionych do reprezentowania grupy – zgodnie z aktem założycielskim,
- datę i numer decyzji o wpisaniu grupy do rejestru oraz nazwę produktu lub grupy produktów,
- oświadczenie o planowanej wielkości i wartości przychodów ze sprzedaży produktów lub grupy produktów w pierwszym roku działalności.

Do wniosku dołącza się zaświadczenie marszałka województwa o wpisie grupy do rejestru, wydane nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku. Pomoc wypłacana w formie rocznych płatności obejmuje okresy kolejnych 12 miesięcy prowadzenia działalności przez grupę, liczone od dnia wydania decyzji o wpisie grupy do rejestru. Wypłata pomocy za dany okres jest dokonywana na podstawie decyzji dyrektora oddziału regionalnego ARiMR, która jest wydawana w terminie 90 dni od dnia złożenia wniosku o płatność. Aby uzyskać pomoc finansową, do wniosku należy także dołączyć wykazy faktur VAT i rachunków, uporządkowanych w ujęciu chronologicznym, potwierdzających:

- przychody netto grupy ze sprzedaży produktów lub grupy produktów,
- wartość i ilość dostarczonych grupie produktów lub grupy produktów przez poszczególnych jej członków,
- przychody netto grupy ze sprzedaży produktów lub grupy produktów, wytworzonych w gospodarstwach jej członków i sprzedanych odbiorcom niebędącym członkami grupy.

Zryczałtowana pomoc jest udzielana grupom producentów rolnych w pierwszych 5 latach ich funkcjonowania. Grupa producentów rolnych może otrzymać wsparcie tylko raz w ciągu swojej działalności. Pomoc finansowa naliczana jest w odniesieniu do rocznej wartości netto przychodów ze sprzedaży produktów lub grup produktów, wytworzonych w gospodarstwach członków grupy i wynosi:

- dla wartości produkcji sprzedanej do 1 mln EUR – 5%, 5%, 4%, 3% i 2% – odpowiednio w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku,
- dla wartości produkcji sprzedanej powyżej 1 mln EUR – 2,5%, 2,5%, 2%, 1,5% i 1,5% – odpowiednio w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku.

Ponadto, określono, że wysokość wsparcia za dany rok działalności grupy nie może przekroczyć:

- w pierwszym i drugim roku – 100 tys. EUR,
- w trzecim roku – 80 tys. EUR,
- w czwartym roku – 60 tys. EUR,
- w piątym roku – 50 tys. EUR.

Grupa producentów rolnych, której przyznano pomoc finansową, jest zobowiązana do przechowywania dokumentów potwierdzających spełnienie warunków udzielenia pomocy i wypłaty pomocy przez okres 5 lat, licząc od dnia otrzymania ostatniej wypłaty płatności oraz informowania ARiMR o każdej zmianie danych zawartych w rejestrze.

Uwagi końcowe

Wsparcie dla grup producentów rolnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 jest kontynuacją działania zapoczątkowanego w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004–2006. Udzielana pomoc finansowa ma ułatwić tworzenie i funkcjonowanie grup producentów rolnych, powstających w celu dostosowania produkcji do wymogów rynkowych. O pomoc mogą ubiegać się grupy producentów rolnych zarejestrowane w okresie od 01.01.2007 r. do 31.12.2013 r.

W artykule skoncentrowano się na opisie prawnych aspektów udzielania pomocy finansowej grupom producentów rolnych w Polsce. Na koniec należy wskazać na pewne aspekty ilościowe. Całkowita alokacja środków publicznych na lata 2007–2013, w ramach działania „Grupy producentów rolnych”, wynosi: 140 mln euro. Przewidywana liczba grup producentów rolnych objętych pomocą w ramach PROW 2007–2013 wynosi około 350. Zobowiązania w zakresie pomocy przyznanej grupom producentów rolnych w ramach PROW 2004–2006 zostały przeniesione w ciężar finansowania PROW 2007–2013 i szacunkowa kwota wydatków na zobowiązania podjęte w ramach PROW 2004–2006 wynosi około 10 mln euro.

Według stanu na dzień 31.08.2008 r. złożono 143 wnioski o przyznanie pomocy na łączną kwotę ok. 28,4 mln zł. Najwięcej grup producentów rolnych złożyło wnioski w województwie wielkopolskim oraz pomorskim (odpowiednio 15,4% i 14% wszystkich złożonych wniosków). Najmniej wniosków zostało złożonych w województwie łódzkim (0,7% wszystkich złożonych wniosków).

W analizowanym okresie sprawozdawczym kontynuowano także realizację płatności dla grup producentów rolnych, którym przyznano wsparcie w ramach PROW 2004–2006. Do dnia 31.12.2008 r. dokonano 42 płatności na łączną kwotę ok. 8,3 mln zł.

dr Witold Goszka

Katedra Ekonomiki i Doradztwa w Agrobiznesie
UTP w Bydgoszczy

Summary

This article describes chosen problems of creating of groups of rural producers and the main rules of lending the financial help. Analysis includes legal regulations of european law and national law. Besides, in the article were presented dates about the number of groups of rural producers and the amount of received help.